

Valtuustoaloite ympäristölupa edellytykseksi Mänttä-Vilppulan Metsomäkeen suunnitteilla olevaan tuulivoimahankkeeseen ennen rakennusluvan myöntämistä

Kaupunginvaltuusto 22.04.2024 § 31

Piia Koivunen luki keskustapuolueen valtuustoryhmän aloitteen, joka kuuluu seuraavasti:

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuulivoimaloiden meluhaittoja on mahdollista hallita ainoastaan ympäristölupamääräyksillä. Lainsäätäjä on jättänyt sekä vastuun tuulivoiman sijoittamisesta että sijoituspäätösten seurauksista yksin kuntapäätäjille.

Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus päättänyt käynnistää Metsomäen tuulivoimaosayleiskaavan laatimisen Eurowind Energy Oy:n aloitteesta. Alue sijaitsee Mänttä-Vilppulan ja Keuruun rajalla, ja ympäristövaikutukset ulottuvat myös Keuruun puolelle. Kuntapäätäjien tulisi myös muistaa, että kuntarajan ylittyminen ei vapauta heitä vastuusta, jos haittoja aiheutuu naapurikunnan asukkaille.

Suomessa ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä säädetään ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014), jonka keskeisin instrumentti on ympäristölupajärjestelmä. YSL:n liite 1 sisältää luettelon toiminnoista, jotka edellyttävät aina ympäristölupaa. Lisäksi toiminta voi olla luvanvaraista myös yleisimmin määriteltyjen edellytysten täytyessä.

Tuulivoimatuotanto ei sisälly ympäristönsuojelulain listaan aina luvanvaraisista toiminnoista, joten luvan tarvetta on arvioitava YSL:n yleisten kriteerien valossa (YSL 527/2014 27 S). Ympäristölupa on oltava toimintaan, josta saattaa ympäristössä aiheutua naapurussuhdelain 17 S:ssä tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Kunnan viranomaisilla on terveydensuojelu- ja ympäristönsuojelulain säädetty velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin, jos tuulivoimaloiden toiminnasta aiheutuu haittaa ihmisille tai ympäristölle. Terveydensuojelulain 27 §:ssä säädetään, että jos asunnossa esiintyy sellaista melua, että siitä voi aiheutua terveyshaittaa asunnossa oleskeleville, viranomaisen on ryhdyttävä viipymättä toimenpiteisiin haitan ja siihen johtaneiden tekijöiden selvittämiseksi, poistamiseksi tai rajoittamiseksi.

Ympäristöministeriö on antanut melun mallintamista koskevan ohjeen, joka on kuitenkin peräisin ajalta, jolloin voimalat olivat oleellisesti nykyisiä pienempiä sekä teholtaan että kooltaan. Tuulivoimamelu on pääasiassa lapojen pyörimisliikkeen aiheuttamasta ilmanvastuksesta johtuvaa niin sanottua aerodynaamista melua, joka on luonnollisesti sitä voimakkaampaa, mitä pidemmät ja leveämmät lavat tuulivoimalassa on. Talvella myös lapojen jäätyminen lisää melua.

Melumallinnus on laskennallinen arvio tuulivoimalan aiheuttaman melun leviämisestä ympäristöönsä vakio-olosuhteissa (lämpötila 15 astetta, suhteellinen kosteus 70 0/0), jotka käytännössä harvoin toteutuvat. Todellisuudessa sääolosuhteet sekä vuoden- ja vuorokaudenaika vaikuttavat erittäin suuresti melun leviämiseen sekä melulle altistuvassa kohteessa toteutuviin melutasoihin. Mallinuksissa ei myöskään yleensä huomioida ollenkaan tuulivoimamelun erityispiirteitä.

Asuntojen sisämelutasoja ei tuulivoimakaavoituksen yhteydessä mallinneta, vaan oletetaan, että jos melumallinnuksen mukainen ulkomelutaso tarkasteltavassa kohteessa jää alle 40 dB:n, myöskin asumisterveysasetuksessa määrätyt sisämelutason toimenpiderajat sekä nukkumiseen tarkoitetuille tiloille säädetty yöajan raja-arvo 25 dB alittuvat. Käytännössä näin ei kuitenkaan välttämättä ole. Valtioneuvoston rahoittaman, keväällä 2020 valmistuneen Tuulivoimaloiden infraääni ja terveys tutkimuksen yhteydessä tehtiin pitkäaikaiset, lähes vuoden kestäneet melumittaukset kahden tuulivoimala alueen läheisyydessä 1500 ja 1600 metrin etäisyydellä lähimmistä tuulivoimaloista sijaitsevilla asuinrakennuksissa. Molemmissa mittauspisteissä nukkumiseen tarkoitetuille tiloille säädetty raja-arvo ylittyi reilusti. Melumallinnusten mukaan sallittujen melutasojen ei pitänyt ylittyä kummassakaan asunnossa. (Lähde: Tuulivoimaloiden infraääni ja terveys, Policy Brief, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta 11/2020).

Edellä kerrottujen esimerkkien perusteella on mahdollista, että sallitut melutasot tulevat ylittymään Kolhossa ja Keuruulla ainakin niissä asuinrakennuksissa, jotka sijaitsevat tuulivoimaloiden läheisyydessä.

Ympäristölupaa voidaan edellyttää joko ennen voimaloiden käyttöönottoa tai hallintopakomenettelyllä toiminnan aikana. Toiminnan käynnistyttyä ympäristöluvan voimaan saaminen on kuitenkin äärimmäisen monimutkainen ja monia valituskelpoisia päätösvaiheita sisältävä prosessi, jonka ollessa kesken meluhaitoille ei voida tehdä mitään, ja vuosien odottelu on meluhaitoista kärsiville asukkaille täysin kohtuutonta. Siksi ympäristölupaa kannattaa edellyttää ennen voimaloiden käyttöönottoa.

Ympäristöluvassa asetetaan tuulivoimaloiden toiminnalle reunaehdot. Ympäristölupa suojaa asukkaita kohtuuttomilta haitoilta, ja antaa viranomaiselle keinot toimia, mikäli haittoja kaikesta huolimatta aiheutuu. Tuulivoimayhtiöllekään ei ole ympäristöluvasta haittaa, mikäli toiminta pysyy lupaehtojen mukaisena, mutta se velvoittaa palauttamaan toiminnan lupaehtojen mukaiseksi, mikäli ympäristöluvan ehtoja rikotaan. Toisaalta ympäristöluvan mukainen toiminta suojaa yhtiötä ulkopuolisten tekemiltä valituksilta. Lisäksi on oikeudenmukaisempaa asettaa toiminnan reunaehdot ennen voimaloiden rakentamista kuin rajoittaa voimaloiden toimintaa niiden valmistuttua.

Tuulivoimaloiden sijoittamisessa ja lupaprosessissa kannattaisi noudattaa varovaisuuden periaatetta. Ympäristöluvan edellyttäminen ennen toiminnan käynnistymistä olisi kaikkien osapuolten etujen mukaista. Luvalla tulisi myös varmistaa, ettei tuulivoimaloista aiheudu asutukselle haittaa siinäkin tapauksessa, että hanke toteutetaan jollain vasta markkinoille tulossa olevalla nykyistä suuremmalla ja tehokkaammalla laitosmallilla, jonka vaikutuksista ei ole vielä käytännön kokemuksia.

Esitämme, että ympäristölupaa edellytetään Mänttä-Vilppulan Metsomäkeen suunnitteilla olevaan tuulivoimahankkeeseen ennen rakennusluvan myöntämistä.

Mänttä-Vilppula 22.04.2024

Valtuustoaloitteen ovat allekirjoittaneet:

Anna-Kaisa Pietiläinen, Mikko Kivilahti, Arto Pirttilahti, Arto Lampinen, Lasse Anttila ja Piia Koivunen.

Valtuustoaloite liitteenä.

Päätös Kaupunginvaltuusto päätti lähettää valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 06.05.2024 § 129

Hallintosäännön 121 §:n mukaan valtuustoaloitetta ei oteta heti käsiteltäväksi, vaan se lähetetään kaupunginhallitukseen valmisteltavaksi. Kaupunginhallituksen tulee ottaa aloite käsittelyyn viivytyksettä.

Valmistelu ja lisätiedot:
hallintojohtaja Anitta Hietaniemi
anitta.hietaniemi(at)taidekaupunki.fi, puh. 044 097 9202

Esittelijä Kaupunginjohtaja Anne Heusala

Päätösesitys Kaupunginhallitus päättää ohjata valtuustoaloitteen kaupunkikehityspalveluiden palvelualueen valmisteltavaksi.

Päätös Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Kaupunkikehityslautakunta 17.09.2024 § 113

Voimassa olevan lainsäädännön periaatteiden mukaisesti tuulivoimarakentamiseen sovelletaan samoja säännöksiä kuin muuhunkin rakentamiseen. Eli pääsääntönä on, että tuulivoimarakentaminen ratkaistaan kaavoituksen, YVA:n ja rakennuslupien avulla. Kaavoituksen lähtökohtana on, että tuulivoimalat tulee sijoittaa niin kauas asutuksesta tai muista häiriintyvistä kohteista, ettei ympäristölupamenettely ole tarpeen.

MRL 9 §:n (132/1999) mukaisesti kaavaa laadittaessa selvitetään hankkeen ympäristövaikutukset koko alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutukset. Myös YVA-menettelyssä selvitetään hankkeen välittömät ja välilliset ympäristövaikutukset koko hankealueella. Lisäksi tuulivoimayleiskaavassa tulee ottaa huomioon MRL 77b §:n mukaisesti tuulivoimarakentamista ohjaavat erityisesti vaatimukset energiahuollon järjestämisestä, rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaalimisesta sekä vaatimukset virkistykseen soveltuvien alueiden riittävydestä. Tuulivoimayleiskaavassa tulee myös yksilöidä voimaloiden sijainnit.

Tuulivoimaloiden rakennuslupamenettelyssä (MRA 64 § (894/1999) arvioidaan mm. tuulivoimalan näkyminen ja maisemallinen vaikutus esimerkiksi asutukseen, liikenneväylille ja virkistysalueille sekä vaikutukset naapurikiinteistöjen käyttöön. Lisäksi rakennuslupamenettelyssä varmistetaan, että tuulivoimalasta aiheutuvat vaikutukset (melu-, välke-, ja maisema) vastaavat kaavassa määritellyt vaikutuksia.

Eli kaava- ja YVA- menettelyssä selvitetään hankkeen ympäristövaikutukset koko alueelle ja rakennuslupamenettelyssä yksittäisen tuulivoimalan osalta. Huomioitavaa on myös, että kaava-, rakennuslupa- ja ympäristölupamenettelyissä sovelletaan samaa

valtioneuvoston asetusta (1107/2015) tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista. Lisäksi on huomioitava, että kaava- ja YVA-menettelyissä on laajat kuulemisvaiheet sekä MRL 133 §:n 5 momentin mukaisesti kunnan on varattava kunnan jäsenille ja muille osallisille tilaisuus esittää mielipiteensä myös tuulivoimalan rakennuslupahakemuksesta. Ympäristölupamenettely ei edellytä tarkempia selvityksiä, kuin käynnissä olevat tuulivoimayleiskaava/YVA/rakennuslupamenettelyt.

Aloitteen tekstissä mainittiin, että viranomaisilla on terveydensuojelu- ja ympäristönsuojelulaissa säädetty velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin, jos tuulivoimaloiden toiminnasta aiheutuu haittaa ihmiselle tai ympäristölle. Velvollisuus koskee käytön aikaisia todettuja haittoja. Mahdollisten haittojen toteaminen ja toimenpiteisiin ryhtyminen edellyttää mittauksia, joita ei voi etukäteen tehdä. Tuulivoimaloiden toimiessa ympäristönsuojeluviranomaisella on ympäristöluvan lisäksi ympäristönsuojelulain (527/2014) 180 §:n mukaisesti mahdollisuus antaa yksittäinen määräys toimittamansa tarkastuksen nojalla.

Myös aloitteessa mainittu terveydensuojelulain (763/1994) 27 § on terveydensuojeluviranomaisen sovellettavissa vasta tuulivoimaloiden toimiessa, kun mahdollisia haittoja pystytään mittaamaan asunnoista sisältä. Terveydensuojelulaki edellyttää, että terveyshaitta lähtökohtaisesti todetaan viranomaisen suorittamassa tarkastuksessa ja sen tulee perustua riittäviin ja luotettaviin mittauksiin, näytteisiin, tutkimuksiin, selvityksiin tai havaintoihin.

Toimivalta

Hallintosääntö: 26 § Kaupunkikehityslautakunnan tehtävänä on
1. Toimia rakennusvalvontaviranomaisena, jolle kuuluu MRL:n mukaiset rakennusvalvontaviranomaiselle kuuluvat tehtävät.
5. Hoitaa ympäristönsuojelulaissa ja maastoliikennelaissa kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle määrätyt tehtävät siltä osin kuin niitä ei ole annettu Keurusselän ympäristölautakunnalle tai ympäristönsuojelijaostolle.

Valmistelu ja lisätiedot:
ympäristönsuojelutarkastaja Helena Vilenius
helena.vilenius(at)keuruu.fi, puh. 050 562 2734

Esittelijä

Kaupunkikehitysjohtaja Ville Keränen

Päätösesitys

Kaupunkikehityslautakunta päättää

1. että Metsomäenalueella toteutettava kaava, YVA ja rakennuslupamenettely on riittävä, eikä ympäristölupamenettelylle ole tarvetta.

2. esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että aloite on loppuun käsitelty.

Käsittely kokouksessa

Lasse Anttila esitti Matti Hokkasen, Minna Välkin ja Tapio Wickströmin kannattamana, että ympäristölupa edellytetään Metsomäkeen suunnitteilla olevaan tuulivoimahankkeeseen ja että aloitteen käsittelyä jatketaan.

Puheenjohtaja totesi, että koska oli tehty pohjaehdotuksesta poikkeava kannatettu esitys, on asiasta äänestettävä. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: ne, jotka kannattavat kaupunkikehityslautakunnan päätösehdotusta äänestävät JAA ja ne, jotka ovat Lasse Anttilan esittämän ja Matti Hokkasen, Minna Välkin ja Tapio Wickströmin kannattaman esityksen kannalla, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Puheenjohtaja esitti, että äänestys suoritetaan nimenhuutoäänestyksenä. Äänestystapaesitys hyväksyttiin.

Äänestys suoritettiin. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 2 JAA-ääntä (Tommi Aronen ja Pirjo Mikkonen) ja 6 EI-ääntä (Lasse Anttila, Matti Hokkanen, Minna Väikki, Tapio Wickström, Timo Rauhalampi ja Riikka Peltonen). Tyhjiä ääniä ei annettu.

Puheenjohtaja totesi, että kaupunkikehityslautakunta päätti äänin 2/6 Lasse Anttilan esittämän ja Matti Hokkasen, Minna Väikin ja Tapio Wickströmin kannattaman esityksen tulleen kaupunkikehityslautakunnan päätökseksi.

Päätös

Kaupunkikehityslautakunta päätti

1. että ympäristölupamenettely edellytetään, koska Metsomäenalueella toteutettava kaava, YVA ja rakennuslupamenettely eivät ole riittävät,
2. esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että aloitteen käsittelyä jatketaan.

Kaupunginhallitus 30.09.2024 § 226
1958/11.01.00/2024

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Anne Heusala

Päätösesitys

Kaupunginhallitus päättää

1. palauttaa asian kaupunkikehityslautakunnalle; ja
2. edellyttää että kaupunkikehityslautakunta selvittää ympäristölupamenettelyn juridiset perusteet ja muuttaa päätöksen siltä osin.

Käsittely kokouksessa

Ympäristönsuojelutarkastaja Helena Vilenius selosti asiaa kokouksessa. Kaupunkikehitysjohdaja Ville Keränen esitteli saadun asiantuntijalausannon kokouksessa.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.